

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 3. An scandalo fuisset illis Dominus, si non dedisset?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

VERSUS 24.

Ait, etiam. Et cum intrasset in domum prauenit eum Iesus, dicens: Quid tibi videtur Simon? Reges terræ à quibus accipiunt tributum vel censum: à filiis suis, an ab alienis?

QVÆSTIO I.

Quod fuerit didrachma?

§. 1. Το δίδραγμα vocatur, quædam tamen exemplaria habent, τὰ δίδραγμα. Ita etiam Beza, alijq; legunt. Didrachma Maldonatus ait duo regalia, duos in lios decem solidi s. gallicos. Siculum autem Hebraicum fuisse Tetradrachmum. Syrus habet: הריץ זוזין רבסא. Theben Zuzin dacteseph rishba. duo Zuzin argenti capitati. In margine Bibliorum regionum ex Elia adscriptum est הריץ זוזין רבסא. שבת וירידה וזה וארבע זוזין הם סלע.

Denarius. Hoc est ad verbum, Et zuz & denarius vnum est, nisi quod zuz est de argento, denarius de auro: quatuor zuzin faciunt selaph, hoc est, siculum. Quod distinctionem de denarijs addit, id certe in lingua latina falsum est, scæpius de argenteo denario agitur.

§. 2. Quis porro census ille fuerit, non consentiunt. Sunt quibus ille videtur esse, de quo Exod. 30. 13. Hoc dabit omnis qui transit ad nomen, dimidium sicti, mensuram templi. Siclus viginti obulos habet, Media pars sicti offertur Domino. Siclus autem est tetradrachmum, dimidia pars didrachma. Nonnulli videtur id esse quod datur Num. 3. 46. & 47. pro primogenitis. Verum illud tum solum datum est, non postea. Non igitur hoc vilo modo probabile est, licet autores habeat magnos.

Census Romanus. §. 3. Tributum Augusti fuisse plures existimant. Ille enim census egit cum Christus nasceretur. Postea Vespasianus id quod templo dati solebat iussit Capitolio inferri. Iosephi. de bello. lib. 7. c. 26. Imo ante Augustum & Romanos Asiatici reges fecerunt, & Romani cupide, vt erant auarissimi, sunt imitati.

VERSUS 26.

Vt autem nō scandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum: & eum piscem, qui primus ascenderit, tolle: & aperto ore eius inuenies staterem: illum sumens da eis pro me & te.

QVÆSTIO I.

An Christus debuerit tributum soluere?

§. 1. Non est in ipsa sententia difficultas, sed in ratione, qua eam Christus probat. Christus enim filius regum liberis à tributo significat, & se tanquam filium æterni regis eadem libertate gaudere concludit. Nec tributum dare tanquam debitum, sed ne eos scandalizaret. Deum igitur se esse indicat omnique onere immunem, & tamen nobis indicat, scandalum omni modo fugiendum esse.

§. 2. Ratio, qua se liberum à censione demonstrat, difficilius est vt dixi ipsa sententia, quæ probanda erat. Reges, inquit, ab alienis tributum accipiunt, non à suis filiis, ego sum filius, ergo liber à tributo. At non erat filius regis alicuius terreni, Augusti vel Tiberij, aut Herodis. Deinde reges etiam tributum accipiunt à filiis regum alienis. Respondent aliqui, agi de didrachma quod templo solvebatur, hoc est, regi Deo, regi æterno, liberum ab eo esse filium naturalem Dei: eius etiam ministros domesticos, qui cum eo versabantur. Tota enim aula regia libera est: sed soluere gratuita liberalitatis erat.

§. 3. Nec minor etiam vis argumenti fuerit, si Chilio modo proponatur. Filij regum liberi sunt, nec censum dant patribus, multo magis igitur liberum esse oportet filium Dei, cuius potestas est in ipsos reges? Si Herodes aut Philippus Tetrarchæ filios suos non censent, nec eorum domesticos, multo minus, filios Augusti, aut Tiberij Cæsarem, dominorum suorum censere debent. Cur ergo filium Dei cuncta videntis? Cuncta supercilio mouentis? Cuius in honore scriptum est, Rex Regum, & Dominus dominationum. Cum autem Dominum maris se ostendat, testatur se non obligatum censionibus tyrannorum. Errant ergo qui Petrum arbitrantur metu sic respondisse, ne dubitare videretur, aut Magistratui se opponere.

§. 4. Christum enim alijs annis soluisse probabilius est, eiusque rei Petri conscium fuisse. Quærat enim an non soluat, hoc est, non soleat soluere? De consuetudine autem ille responderet. De metu quod dicunt: lenè videtur, poterat enim cum Christus in conspectu esset, ab ipso quærere, quid faciendum esset. Nec periculum erat ne indignarentur, si etiam in re nota Magistrum discipulus rogaret, quid agendum esset. Præsertim cum non nisi Domino conscio solui censu ille posset.

§. 5. Qui Christum tributo dando obligatum docent, mihi sane errare videntur. Nec Paulus illis fauet vilo modo. Nam quod ait, nobis similem per omnia, excepto peccato, hoc de carnis mortalitate, & imbecillitate dictum est, non de subiectione, qua magistratibus obligatus erat. Nemo enim est, qui legibus imperatoris Christum subijciat, vt nempe nomen daret militiæ, vt susciperet onera ciuilia ciuitatum: tutor, testamentarius, decurio esset, aliaque lubiter, ad quæ ciues lege cogebantur.

QVÆSTIO II.

Quomodo dedit?

§. 1. **D**Vo proposita Christo erant, libertatem suam suorumque tueri, nec tamen scandalo occasionem præbere. Itaque dari iussit. Sed magno miraculo soluit: piscem enim præparauit, qui staterem in ore habuit, quem staterem ipse formauit & ori imposuit. Non enim solent pisces stateres ore retinere, sed si capiant in ventrem dimittere. Stater autem siclus erat seu Tetradrachmum, Syrus vocat טרסון. *staterem*, paululum nomine græco variato: piscis est apud Plinium qui Faber dicitur, & Piscis sancti Petri Christianis.

QVÆSTIO III.

An scandalo fuisset illis Dominus, si non dedisset?

§. 1. **D**istinctione rem expediunt: acceptum scandalum futurum fuisse, non datum. Hoc tamen ipsum vitare charitatis esse. Timendum vero erat, ne

rat, ne si non solueret, turbæ eius autoritate vterentur, & tributum reculerent. Constat enim paulo post Christum accusatum, quasi prohibentem tributum dare Cæsari.

QVÆSTIO III.

Cur pro se & Petro soluit?

§. 1. **H**eretici ne Petrum præ ceteris honoratum concedant, eum domum Capharnaum habuisse fingunt. Petrus erat ciuis, inquit Musculus, ideo exigatur tributum.

Respondeo. Andræam quoque ciuem fuisse, & Christum non fuisse. Ideoque à Petro & Andræa petendum fuisse, non à Christo. Beza etiam domum habuisse Capharnaum existimat: At è contrario Christus non habuit ubi caput reclinarer. Nec domus erat causa huius census, Capitatio enim erat, ut expresse Syrus interpretes ponit. Pro Petro igitur soluit, non pro reliquis, quia ipse caput erat Collegij Apostolici, & singulari illo honore donandus. Irzidet Caluinus Catholicos. Ridiculi ergo sunt Papiste, inquit, qui tam frivolo pretextu Petrum dignitatis socium Christo faciunt. Vicarium, inquit, sibi elegit, & pari se cum honore dignatus est, quem solutione tributi sibi aquauit. Atque hoc modo subulcos faciunt omnes Christi vicarios: quia tantundem & illis pendebant.

Respondeo. Infelix præstigiator & verba & sensum Catholicorum deprauat. Nemo Petrum dignitatis socium Christo facit, monarcha solus, socium regni sui non admittit, licet omnes Sancti cum ipso, & sub ipso regnent. Pari honore nunquam Petrum dignatus est, nunquam sibi æquauit, infinitissimis enim spatiis distat honor Petri, à maiestate Christi. Pat tamen aliquid præstitit Petro, quod sibi etiam exhibuit, cum soluit parem pro se & Petro censum, quo Petrum non fecit sibi parem. Sed par pretium pro virtute capite, hoc alteri Apostolorum nemini præstitit, cum facile plures stateres posset dare. Petrus Domum Capharnaum non habuit, iam enim dudum omnia reliquerat. Nec tamen ideo subulcos omnes vicarij Christi: Eos enim nec Christus tributo immunes pronunciauit, nec staterem miraculo pro illis dedit. Non sunt Vicarij Christi, qui tributa pendunt, sed honoratus est à Christo, quem solum ex omnibus Apostolis elegit tantum miraculi administrum, & pro quo miraculosum staterem dedit. Apostoli ceteri non magis immunes erant, quam Christus aut Petrus. Christum vero cōtumeliose aggressos exactores existimat. Querunt inquit an solatus sit legibus, quia tanquam incertus hospes, huc illuc discursat. Atque id in alios etiam Apostolos conueniebat, quos eodem modo sine dubio sunt aggressi, si verum est quod de Christo ille fabulatur. Et tamen pro illis Christus non soluit, postquam illum liberum pronunciauerat. Quod si subulcorum quempiam Christus aduocasset, immunem à tributo edixisset, & tamen ne alios scandalizaret miraculo, staterem pro se & subulco dari iussisset, dubio procul magnum ille sibi honorem à Christo habitum haud falso iudicasset. Aliter sensu de hoc Aug. l. 99. vet. & noui testamenti. Dicunt ergo exactores didrachmæ ad Petrum Apostolum. Magister vester non soluit didrachmæ &c. Quo dicto Magistrum ut pro omnibus discipulis solueret, conuenierunt. Saluator autem cum pro se & Petro dari iubet, pro omnibus exsoluisse videtur, quia sicut in Salvatore erant omnes causæ magistratuum, ita & post Saluatorem in Petro omnes continerent. Ipsum enim constituit esse caput eorum, ut

Adam. Conzen in Euang. Tom. I.

pastor esset gregis Dominici. Non igitur subulcum Augustinus Petrum, sed pastorem Dominici gregis iudicauit à Christo honoratum.

QVÆSTIO IV.

An Christiani omnes à tributo liberi?

§. 1. **A** Nabaptistarum error seditionum & rebellionum fons, Christianos liberos esse, & immunes à dandis tributis. Filij enim Dei sunt, filij autem liberi. Respondeo. Filios Dei qui adoptione tales sunt non esse liberos, filium Dei naturalem liberum esse. Petrum autem & Apostolos ratione vocationis, & contubernij liberos fuisse. Alios vero Christianos oneribus ciuilibus teneri, & si in seruitute sint, obedire Dominis oportere. Spiritus enim libertatem nobis, non carnis Christus contulit.

§. 2. Ciuili lege seu priuilegio non modo corpora Clericorum, sed feuda etiam & possessiones Ecclesiarum exempta sunt à censione ciuilibus Magistratus. Habent vero hoc varijs regum & principum priorum donationibus, quæ reuocari non possunt, cum iam in pacta & publica fœdera transferint, quæ sunt inter regnum & Ecclesiam.

§. 3. Quarit Beza: Vnde Pontifici ius ciuile in magistratus, cum Petrus soluerit didrachma.

Respondeo. Non esse Pontifici Romano potestatem ciuilem supra magistratus, sed spirituales, ut Pastoris supra oues. Quam porro ridiculum sit ex Christi factis de iure Pontificis argumentari, cuiuslibet considerandum relinquo. Soluere staterem Christus iubet, non tanquam debitum, sed ne ignorantes scandalizarentur, non ergo Pontifici ius detraxit, sed potius asseruit. Quin ipsi exactores, siue pro templo siue pro Romanis pensionem exigebant, non suo more audacter, & pro imperio postulabant, nec Christum ad eum, sed modeste à Petro querunt. Deinde solutione stateris contenti sunt. Miror etiam Bullingeri intemperiem, qui post multa in Pontificem conuicia tandem concludit, Christum se publicis non subtraxisse oneribus, imo etiā dimidium siclum pro Petro soluisse, ne eius successores tributa sancto Magistratui negarent, concidere ergo Decretales, Clementinas & Extraneas. At Christus soluit ne scandalizarentur; hoc est, ut ipse Bullingerus interpretatur, alij ne imitarentur, ne turbam excitemus, fateturque Christum suo iure cessisse, cum ergo ea de re Christus protestetur, quomodo præiudicium voluit Petri successoribus adferre?

§. 4. Huius olim hoc loco contra Clericorum immunitatem abusus est, & a uorum memoria Marfilus. Christus, inquit, ipsemet dedit tributum potestati seculari pro se & Petro. Agnouit ergo se ciuili magistratui subiectum. Et Ioan. Marfilus. [Ostenditur rursum idem ex Matt. 17. ubi sic scribitur, Accesserunt qui didrachmā accipiebant ad Petrum &c. & consequenter paucis interpositis subditur, quod Christus dixit Petro; Ut autem non scandalizemus eos &c. nec dixit tantummodo Dominus da eis, sed dixit, da eis pro me &c. &c. Quo igitur modo ex virtute verborum Evangelicæ scripturæ, sunt exempti Episcopi & presbyteri ab hoc, ne vniuersaliter à principum iurisdictione, nisi gratiosa eorum concessione, cum Christus & Petrus exemplum præbentes alijs, tributa soluerint? Et licet Christus secundum carnem de stirpe regia, hoc non debuisset fortasse, Petrus tamen de stirpe regia non existens, nec talem exemptionis habebat causam, sicut nec habere voluit. Quod si Christus putasset inconueniens futuros sibi successores in officio sacerdotali tributa soluere, ac ipsos

ff 3

tempo

Adrianus Guntz
112
Euangelia
CIV
18